

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елка Димитрова Дограмаджиева,
член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
по научно направление 3.9. „Туризм”
(Туристически ресурси и туристическо странознание),
обявен от Софийски университет „Св. Климент Охридски”
в ДВ бр. 108/17. 12. 2013 г.

Становището включва четири части и е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Препоръчителните критерии на Научния съвет на ГГФ.

Общи изисквания към кандидата

По обявения конкурс в ДВ бр. 108 / 17. 12. 2013 г. за заемане на академичната длъжност „доцент” по научно направление 3.9. Туризм (Туристически ресурси и туристическо странознание) са подадени документи от един кандидат – гл. ас. д-р Вера Кирилова Николова. Кандидатът има придобита образователна и научна степен „доктор” през 2007 г. и дългогодишен опит в сферата на висшето образование по туризм (най-продължителен в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” – филиал Смолян); преподавател е на редовно щатно място в катедра „География на туризма” на Геолого-географски факултет при СУ „Св. Кл. Охридски” от м. юни 2011 г.

Д-р Николова осъществява широка професионална дейност извън пряката ѝ учебна натовареност. Тя е член на Българската асоциация на експертите в туризма; участвала е в организационните комитети на три международни и национални конференции и четения (2002, 2007 и 2009), както и в редакционна колегия на Сборник с доклади от Юбилейна научна конференция (2007). В периода 2003-2004 г. е била член на работната група в екорегия Западни Родопи по създаване на Национална стратегия за екотуризм. В момента д-р Николова участва в Националната комисия към МОН по организиране и провеждане на Олимпиада по география и икономика.

За участие в конкурса за доцент гл. ас. д-р Вера Николова е представила 24 публикации, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор”. Те включват части от 2 монографии (едната под печат), 1 самостоятелен учебник, 2 самостоятелни студии, 4 статии, 13 доклада, 1 публикувано резюме и 1 презентация, публикувана в интернет. Над 2/3 от представените за рецензиране публикации са самостоятелни, а 7 броя са в съавторство, като в 4 от тях кандидатът е водещ автор. Общият обем на публикациите е 582 страници, от които личен принос на кандидата са 476 страници (82%). В посочения обем на научната продукция не е включена монографията под печат, чиито брой на страниците все още не е известен. Четири от публикациите са на чужд език (в т.ч. 2 са публикувани в чужбина), а 1 студия е двуезично издание (на български и гръцки език).

В една от представените публикации в конкурса за доцент съм съавтор, поради което изключвам монографията под печат от оценката на научната дейност на кандидата. Смятам, че това е гаранция за обективността на изразеното становище.

Изисквания към учебната дейност

Гл. ас. д-р Вера Николова има дългогодишен преподавателски стаж в сферата на туризма от 1991 г., в т.ч. в системата на висшето образование - от 1995 г. От 1998 г. до 2011 г. тя заема последователно длъжностите асистент, старши асистент и главен асистент в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” – клон Смолян, където практически през цялото време е координатор на специалност „Туризмъ”. През последните три години (от 2011 г. до сега) д-р Николова работи на основен трудов договор като главен асистент в катедра „География на туризма” на СУ „Св. Климент Охридски”. Междувременно е канена като хоноруван преподавател в други висши учебни заведения – Европейски колеж по икономика и управление (2006-2009), ФИФ на ПУ „Паисий Хилендарски” (2008 до днес), ВУАРР – филиал Пазарджик (2011 до днес). Същевременно, Вера Николова има педагогически опит в сферата на средното образование и е била пряко ангажирана в системата на Балкантурист – Пампорово, което ѝ е помогнало да развие отлични комуникационни умения и да натрупа практически опит в туристическата индустрия. Всичко това е от голяма полза за настоящата ѝ работа като преподавател и изследовател в областта на туризма.

Преподавателският опит на кандидата през годините включва лекционни курсове, семинарни и практически занятия по изключително широк набор от учебни дисциплини, в т.ч. Въведение в туризма, Туристически ресурси, Туроператорска, агентска и транспортна дейност, Хотелиерство и ресторантьорство, Алтернативен туризмъ, Културни коридори и културни маршрути, География на туризма и др.

Понастоящем гл. ас. д-р Вера Николова води занятия по общо 7 дисциплини в бакалавърската и магистърските програми на специалност „Туризмъ” на СУ „Св. Климент Охридски”, в т.ч. 3 лекционни курса и 1 курс упражнения в бакалавърската програма (редовно обучение), както и 3 лекционни курса в магистърските програми (задочно обучение). Основната ѝ преподавателска дейност е съсредоточена върху дисциплините Туристически ресурси, География на туризма в света (Световни туристически дестинации), Специализирани видове туризмъ и Разработване на туристически продукти и атракции. В допълнение, тя е ръководител на теренни практики в бакалавърската и в магистърските програми, както и инициатор и основен двигател на ежегодните нетрадиционни представления на избрани световни туристически дестинации, които се осъществяват от студентите в IV курс в залата на Университетския театър „Алма Алтер”, в присъствието на гости от съответните посолства, културни центрове и бизнес организации.

Общата аудиторна заетост на кандидата в СУ „Св. Климент Охридски” за последните 3 години е средно 396 ч., а общата ѝ учебна заетост е средно 1 161 ч. за година, като тази заетост постоянно нараства и през учебната 2012-2013 г. възлиза на 588 ч. аудиторна и 1846 ч. обща учебна заетост.

Откакто е постъпила на работа в СУ „Св. Климент Охридски”, д-р Николова е ръководила работата на 6 успешно защитили дипломанти, а в периода 2004-2013 г. под нейно ръководство са защитили 29 дипломанти в ПУ „Паисий Хилендарски” – филиал Смолян. Под нейно ръководство са публикувани две студентски разработки.

Изисквания към научноизследователската дейност

Гл. ас. д-р Николова е взела участие в общо 15 научни конференции, от които 12 са с международно участие и 1 е в чужбина, както и в голям брой практико-приложни семинари, бизнес форуми и дискусии по проблемите на туризма и туристическото образование в България. Добро впечатление прави участието ѝ в 12 изследователски и

практико-приложни проекти, осъществени съвместно с авторитетни чуждестранни и български институции и организации като Германското дружество за техническо сътрудничество GTZ, Democritus University of Thrace (Greece), Регионална туристическа асоциация „Родопи”, Агенция за регионално развитие – Пловдив, Областна администрация Смолян, Българска търговско-промишлена палата и др. Два от проектите са финансирани от Университетския фонд за научни изследвания на СУ „Св. Климент Охридски”, а повечето - от международни програми: ФАР-трансгранично сътрудничество, Програма за транснационално сътрудничество в Югоизточна Европа, Програмата "Leonardo da Vinci", Програма ПЛЕДЖ и др.

Представените за участие в конкурса за доцент публикации на гл. ас. Вера Николова могат условно да бъдат групирани в три тематични направления:

1. Туристически ресурси и специализирани видове туризъм: 1.1., 3.2.2., 3.2.3, 3.2.4., 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 4.8, 4.10, 4.11, 4.13.
2. Териториални изследвания на туризма в България на местно и регионално ниво: 1.2, 3.1.2, 4.12.
3. Анализи на туристическото развитие в чужди държави и проучване на туристическото предлагане и търсене в трансгранични територии: 2.1., 3.1.1., 3.2.1, 4.5, 4.9.

Една от публикациите (4.7) не попада в нито едно от посочените направления, а касае добри практики и проблеми, свързани с практическото обучение по туризъм въз основа на опита на автора в ПУ „Паисий Хилендарски” – филиал Смолян.

Сред всички публикации на кандидата най-силно се откроява наличието на самостоятелен учебник по тематичното направление на конкурса (Модели на регионално туристическо развитие на Балканите: Сърбия и Македони), замислен като част от по-дълга поредица, представяща туристическото развитие на всички страни от Балканския регион. Като други публикации с висока научна и образователна стойност, пряко свързани с темата на конкурса, бих открила представената част от монография, посветена на локалното културно наследство (1.1), двете студии и четирите статии в реферирани научни издания, вкл. една статия, включена в сборник на Cambridge Scholars Publishing (3.2.4), както и големия брой доклади, представящи слабо проучени и слабо използвани ресурси за развитието на специализирани видове туризъм – културен, религиозен, здравен и екотуризъм (4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 4.8, 4.10, 4.11 и 4.13).

Основните научни приноси на гл. ас. д-р Вера Николова, които са в пряка връзка с обявения конкурс за доцент по научно направление 3.9 Туризъм (Туристически ресурси и туристическо странознание), по мое мнение се изразяват в следното:

- Разработени са класификационни схеми на културното наследство, включващи слабо представени в туристическите изследвания ресурси като традиции и обичаи, обредност, периодични и епизодични културни прояви.
- Разработени и приложени в голям брой лично осъществени изследвания са методически подходи и конкретни инструменти за проучване на различните измерения на културното наследство в локални и регионални общности (главно в Родопите), както и на нематериалните ресурси за развитие на религиозен туризъм - вярвания, ритуали, религиозна празничност и др.
- Предложен е модел за комплексен анализ на туристическото развитие в чужди държави, като този модел е тестван на примера на две гранични за България (и затова особено важни) дестинации: Сърбия и Македония.

В представената от кандидата справка за индексирани публикации в Националната библиография на Р България се съдържат 5 заглавия, в т.ч. дисертация, 1 книга и 3 научни статии. В Google Scholar, Google Books и Google Web са открити 2 библиографски цитирания. Цитиранията от други автори, издирени по традиционен метод, са представени в собствена справка на кандидата, която съдържа 21 забелязани цитирания на 11 публикации, като в справката не са включени автоцитати.

Заклучение

Гл. ас. д-р Вера Николова е единствен кандидат по обявения конкурс за „доцент” по професионално направление 3.9. Туризъм (Туристически ресурси и туристическо странознание). Тя има придобита образователна и научна степен „доктор” и близо 20-годишен стаж като преподавател по туризъм в сферата на висшето образование. От три години е преподавател на основен трудов договор в катедра „География на туризма” на СУ „Св. Климент Охридски”.

Гл. ас. д-р Николова е високо ценен от студентите преподавател с отлични педагогически умения, силна отдаденост и изявена креативност. Ангажирана е с лекционни курсове както в бакалавърската, така и в магистърската степен на обучение, като има висока обща учебна натовареност и аудиторна заетост. До момента е ръководила 35 дипломанти, 6 от които – в магистърските програми на катедра „География на туризма” в СУ „Св. Климент Охридски”. Ежегодно организира учебни студентски практики и допълнителни учебни мероприятия.

Изследователската дейност на гл. ас. д-р Николова включва участие в 12 научни и научно-приложни проекти, 15 научни конференции и голям брой практико-приложни семинари, бизнес форуми и дискусии по проблемите на туризма и туристическото образование в България.

Научната ѝ продукция, представена за рецензиране в конкурса за доцент, включва 24 публикации, в т.ч. самостоятелен учебник за ВУЗ, 2 монографии в съавторство, 2 самостоятелни студии, 4 статии в реферирани научни издания и 13 публикувани доклада. Характерът и приносите на публикациите на гл. ас. д-р Вера Николова отговарят в количествен и качествен аспект на изискванията за присъждане на академичната длъжност „доцент” според Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски” и Препоръчителните критерии за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Геолого-географски факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”.

Въз основа на гореизложеното, общата ми оценка е, че гл. ас. д-р Вера Николова отговаря на всички условия за заемане на академичната длъжност „доцент”, определени от Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото приложение, както и на вътрешноуниверситетските и вътрешнофакултетните критерии. Заявявам положителната си оценка за кандидата и препоръчвам на уважаемото жури да присъди академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.9. Туризъм (туристически ресурси и туристическо странознание) на гл. ас. д-р Вера Николова.

08. 04. 2014 г.
София

Изготвил становището:
доц. д-р Елка Дограмаджиева